

205235

Biblioteca Centrală a Universității din Cluj

**BIBLIOTECA POPORALĂ
A ASOCIAȚIUNII**

An. X.

Nr. 92

**Satul meu:
Un sat din Ardeal**

de

IOAN GEORGESCU

secretarul literar al „Asociațiunii”.

SIBIU, 1920.

Abonamentul pe un an: 25 Lei

Prețul 3 Lei.

Biblioteca populară a „Asociațiunii.”

- X 1. Povestiri din viața țăranilor români de *I. Pop-
Reteganul.*
- X 2. Povestiri din viața țăranilor români de *I. Pop-
Reteganul.*
- X 3. Despre cărțile fonduare și întabulări de *Dr. Valer
Moldovan.*
- X 4. Sfaturi bune. Trei disertațiuni de *Emanuil Ungureanu,
Dr. Elie Cristea și Nicolau Ivan.*
- 7 5. Casa părintească, crescătoarea indivizilor și po-
poarelor de *Ioan Popea.*
- 7 6. Despre testament. Explicarea articolului de lege XV
din anul 1876 de *Dr. Valer Moldovan.*
- 7 7. Poșta, telegraful, telefonul. Noțiuni generale despre
instituțiile poștale de *Gavril Todica.*
- 7 8. Icoane din istoria Grecilor vechi. Partea I de *V. Lazar.*
- 7 9. Icoane din istoria Grecilor vechi. Partea II de *V.
Lazar.*
- D 10. Grădina de legumi. Disertație populară de *I. F.
Negruțiu.*
- X 11. Cultura cucuruzului. Disertație populară de *I. F.
Negruțiu.*
- 12, 13, 14, 15, 16. Ionel. Principii morale și creștinești
de educațiune de *V. Gr. Borgovanu.*
17. „Astra”. Informațiuni asupra scopurilor „Asociațiunii”.
18. Regulele ortografice stabilite de Academia Română
în anul 1904.
19. Vulcanismul de *Gavril Todica.*
- X 20. Impărțirea, lucrarea și îngrijirea unei moșii de *I. F.
Negruțiu.*
21. Nuvele istorice, Cartea I de *I. Al. Lăpădatu.*
22. Nuvele istorice. Cartea II de *I. Al. Lăpădatu.*
23. Cărticica sănătății de *Dr. I. Beu.*
24. Invățătură despre legile privitoare la notarii publici
regești de *Mihail Beșan*, notar public regeșc în Lugoș.

Biblioteca populară a „Asociațiunii“

Satul meu:
Un sat din Ardeal

de

IOAN GEORGESCU

secretarul literar al „Asociațiunii“

Editura „Asociațiunii“

Sibiu 1920

205235

Tiparul tipografiei George Haiser, Sibiu

Inchin această cârtică
iubiților mei părinți,

dela cari am învățat a-mi
cunoaște și iubi satul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Munte, munte, vârf frumos,
Pleacă-te de vârf în jos,
Să mă sui pe vârful tău,
Ca să-mi mai văd satul meu!*

Acolo, unde Oltul își schimbă cursul dela răsărit spre apus, obișnuit în țara Făgărașului, și o ia în fața Surului spre miazăzi, făcând o mare cotitură, la depărtare de 15 kilometri dela trecătoarea Turnului Roșu, pe malul drept al acestui râu și aproape față în față cu Avrigul, se vede o comună frumoasă cu casele bine întemeiate, adunate în jurul celor trei biserici, a căror turle strălucesc din depărtare: e Săcădatea.

Două șosele (căi) județene o strătaie în formă de cruce. Una dela miazăzi spre miazănoapte și alta dela răsărit spre apus.

Din Olt și până în vatra satului se întinde un șes frumos și roditor —

»Tânărăul«. Când sunt cucuruzele în hotarul acesta, se fac atât de mari, încât nu te vezi călare din mijlocul lor, iar câte un fir rodește tot câte două și trei tuleae. Binecuvântat pământ. Gândindu-se la bunătatea lui vor fi zis bătrânii:

*Săcădate,
bogătate.*

De asupra satului, spre miazănoapte, se ridică și aici, ca pretutindeni dealungul țermurelui drept al Oltului, un șir de dealuri, pe coastele cărora mai de mult se prăjiau în fața soarelui vii frumoase cu struguri aleși. Astăzi? Abia au mai rămas niște livezi cu pomi și numele viilor de odinioară, de răul filoxerei și al vremilor schimbate.

Dau și numele acestor dealuri. Drept în dosul satului se ridică Chirmogul, numit așa, precum se pare, după un călugăr (Chir Moga), care a locuit odinioară la mănăstirea acum dărâmată pe acest deal. Urmează Tabarta cea vestită pentru bureții, ciupercile și urechiușele ei cele multe; apoi dealul Cazacul cu așa numita Strâmtură, unde au strâmtorit Muscalii pe Unguri în 1848, luându-i la goană; vine Tufa, unde însă nu sunt numai tufe,

cum s'ar crede după nume, ci e pădure în toată legea și în sfârșit, Piscul mare. Spun călătorii, că în tot ținutul Oltului dela munții Perșani și până aici nu se găsește o ridicătură mai mare, pe malul drept al râului, ca dealul acesta din hotarul Săcădății.

I.

Dar să lăsăm dealurile și hotarele și să vedem satul.

Deși nu are atâția locuitori, ca Avrigul, bunăoară, și nu se poate mândri că a dat neamului un dascăl luminat ca Gheorghe Lazar; deși n'are atâta pământ ca Bradul și Daia, două comune săsești foarte bogate din apropiere; deși nu e așezată lângă șoseaua națională (drumul de țară) și calea ferată ca Porumbacul de jos, — Săcădatea își are, cu toate acestea, interesul și farmecul ei pentru ori și cine, dar în rândul întâiu pentru noi, fiii ei.

Am amintit, că satul se poate împărți în trei părți, după cele trei biserici ce le are: Partea de sus, numită Gherghelauele, cu biserica unită, cea sfințită de vlădica Lemeni dela Blaj; partea de

mijloc, numită de obicei mijlocul satului, cu biserica neunită cea cu patru turnulețe în cele patru colțuri ale turnului mare, ca și biserica săsească cea mare din Sibiu; și în sfârșit, partea de jos, numită și Rogoazele, cu biserica ungrească, clădită, precum credeau unii, din pietre și cărămizi de pe vremea uriașilor.

Aici în Rogoaze locuiesc puținii Unguri ce-i mai avem în comună. Vreo 30 de familii cu totul.

Ca în tot locul, unde au trăit Românii la olaltă cu Ungurii, au dus-o rău. Vorba ceea: tot căr-măr, ca mâța cu cănele. Așa și în Săcădate.

Până prin jumătatea dintâi a veacului trecut Ungurii se țineau bine. Primarul era odată Ungur, odată Român, și ceilalți slujbași asemenea: jumătate Unguri, jumătate Români. Prin anii 50, îndată după răsmirița din 1848, au răsbit Românii, cari alegeau pe primar numai dintre ai lor și tot asemenea și pe ceilalți fruntași ai satului. Pentru Unguri abia a mai rămas câte un locșor, două. Iar acum, după războiul pentru întregirea neamului, când Ungurii își mângără țara, ca Țiganii

biserica, pierdură și în Săcădate singurul loc ce-l mai aveau între fruntașii satului. Și cu toată dreptatea, cel puțin deocamdată, precum se va vedeă din cele ce urmează.

Despre Ungurii din Săcădate se povestesc o mulțime de pozne și mirozenii.

Iată vreo câteva.

Popa Filciu, Sas de fel, nu știà bine ungurește, aveà o iapă — îi ziceà Cica — care-i erà atât de dragă, încât i-a pus și perină sub cap, să se odihnească mai bine, când s'a bolnăvit, ba a adus-o și credincioșilor săi de pildă în biserică, zicând: »Tăceți mă! că eu vă apăr de dracul, cum se apără iapa mea cu coada de muște.«

Alt popă unguresc, popa Iacob, un om foarte văratic și româneț, care știà bine românește și i se păreà că glumele și alte lucruri de seamă nu se pot spune frumos decât în limba noastră, trăià rău cu vecinul și cumătrul său, căplanul Matei, fiindcă acesta nu aveà grija caprei și tot sărià gardul la el în grădină, făcând mare pagubă în zarzavat. Dimineața și seara de multeori îl întrebà popa în batjocură pe căplan: »Muls-ai cățeaua, cum(e)tre)?«

Ce ți-e și cu cumetria asta.

Fiind puțini Unguri în sat, aproape toți sunt cuscrii și cumetrii, de aceea se și agrăesc de obicei: »Cumetre!« Ungurește: »Komám!«

Un Român mucalit, Pavel Ștefan, mi se pare, întreabă odată de un Ungur: »Măi Pișta, pe voi toți vă chiamă Coman, de vă agrăiți așa?«

Tot Românul acesta, supărându-se altădată pe Unguri, le-a zis: »Fire-ați voi ai dracului cu craiul vos' cu tot!« Ungurii l-au dat în judecată. Românul s'a apărat, cum a putut, că n'a înțeles pe craiul țerii, ci pe craiul lor din Săcădate, cu numele său adevărat Orșic. Zadarnic, Românul fu osândit, având să robească nu știu cât pentru cuvintele de hulă ce a grăit.

Poate că de atunci să se fi scornit și lățit la noi cântecul:

*Ungure, mustață lungă,
Șapte nevoi să te-ajungă!*

Vrăjmășia dintre acestea două popoare, firește, niciodată n'a fost mai mare, ca acum, în timpul războiului din urmă. Mai ales după respingerea armatei române în toamna anului 1916 și după căderea Bu-

cureștilor pare că și-au făcut de cap. Bieții Români n'au mai avut zi bună. Odată veniau cu una, odată cu alta pe capul lor. Adevărat prăpăd. Peste 30 de inși au înfundat pușcăriile ungurești din Cluj și de aiurea în acest timp. Abia a fost familie românească mai de seamă, care să nu fi plâns și suspinat atunci.

Ungurii se simțiau tari și mari. Ori-care cislic îți spunea cu îngâmfare: »De acum am isprăvit cu voi, Români. Școlile vi le-am închis; clopotele bisericilor vi le-am luat; încă un fuștel ne mai trebuie la scară și vă luăm și crucile din vârful bisericii!«

Dar vorba ceea: »S'a îngrijit Dumnezeu să nu crească arborii până la ceriu!« Așa și fudulia ungurească încă s'a sfârșit dela o vreme.

Și s'a sfârșit mai curând decât credeau ei. Ce plouați au rămas cu toți, când într'o zi de Noemvrie a anului 1918 a trimis administratorul de plasă din Nocrih vorbă, că de-acum răsare soarele Românilor. În lupta aceasta biruitorii sunt biruiții de mai înainte. Să se ducă toți în liniște acasă și să aștepte sosirea armatei române desrobitoare de neam.

Ungurașii noștri pare că au intrat în pământ. Mai mult nu-i mai vedeai pe la primărie, ca să primească ei cele dintâi vești dela stăpânirea lor și să-i dea fel de fel de înștiințări, cât întemeiate cât fără nici un temei, despre bieții Români. Câte-o Unguroaică dacă mai zicea așa cu gura de jumătate: »Fire-am ai cui am fi, numai pace de-ar veni!«

II.

Să-i lăsăm însă pe Unguri și să vedem de Români noștri.

Românii din Săcădate sunt oameni vrednici și voinici, tot unul și unul, și erau mai ales înainte vreme.

Când s'a însurat dascălul Tomii lui Prie, în Iași lângă Făgăraș, cu Viroana Florea, fata popii de acolo, s'au dus vre-o șase flăcăi din Săcădate: Dinu lui Pavel, Sumea, Ionașc, Antonie, Comșa, Nița lui Prie, — toți înalți ca brazii.

Când i-au văzut leșenii, oameni mai mărunței dela poala muntelui, s'au speriat de ei și i-au întrebat:

— Toți feciorii-s așa de voinici la voi, în Săcădate?

Dinu lui Pavel le-a răspuns:

— Noi suntem cei mai mici în sat. Ce-ați zice, dacă ați veni și ați vedeà pe ceialalți?

Mai de mult, așa se spune, erà legea să nu se însoare nici un fecior, până ce nu aruncă peste șură ori peste casă lanțul cel mare de fer, cu care se împiedecă carul în pădure. Unchiul tatii, Dinu lui Mihaiu Lupii l-a aruncat mai pe urmă. Iar bunicul Mihaiu Lupii a fost un jgheab de om, de nici cu pòtera nu l-au putut scoate din casă să-l ducă la recrutare.

Și astăzi sunt flăcăi.

Când a intrat România în războiu, s'au nimerit câțiva Români Săcădățeni, soldați în armata austro-ungară, acasă pe concediu. Văzând că Românii, frații lor de o limbă și de o lege, sunt respinși și trebuie să se retragă, Nița Petcăi de lângă biserică, cu trei ostași de-ai țarei mame, toată noaptea au ținut focul contra Germanilor, răpăind cu puștile de par'că cine știe ce putere mare ar fi fost ei, numai ca să se poată retrage mai ferită armata României.

Adevărat, că după aceea a fost legat

în fiare și erà cât pe aci să fie împușcat de stăpânirea ungurească, dar a scăpat ca prin minune.

De altfel n'a fost singurul Român din Săcădate, care a luptat și pătit pentru neam.

Peste 30 de Români Săcădățeni au fost osândiți și chinuiți în chip și fel. Unii robiți pe vieață, ca Toma lui Tănase, alții pe mai mulți ani, ca gornicul (feșterul) Prie pe 10 ani, Toma Bucur zis și șchio-pul lui Nicodim pe 5 ani; și așa mai departe. Până și copilandrii, ca Octavian al lui Prie din dos a trebuit să ispășească păcatele neamului său, leșinând de ne-numărate-ori de foame și de frig pe cementul gol al temniței din Cluj.

D'apoi Iordanu Niții Ioanei ce a avut să pătimească, numai fiindcă a ținut de căpăstru calul unui ofițer al României.

Chiar și Româncele din Săcădate și-au luat partea de suferințe din Golgota cea mare a neamului.

Pe Susana lui Nan, care a zis către ostașii regelui Ferdinand: »Bine-ați venit fraților!« și le-a dat apă să bea, au osândit-o la cinci ani de temniță grea, întâiu în Maria-Radna, pe urmă în Spalato, lângă

marea adriatică în Dalmația, s'o cuprindă mai ușor malaria și alte boale. Aici cântă și suspină biata femeie:

*Adă, Doamne, ziua pusă,
Să mă văd de-aicea dusă;
Adă, Doamne, zi 'nsemnată,
Să mă văd de-aici scăpată.*

Dar apoi Nuța lui Drăgan, care a fost închisă odată cu dascălul Iordache și cu popa cel unit, Dragomir, ce-au mai îndurat! Mi-ar trebui mult să le povestesc pe toate!

Dar acum sunt alte vremuri mai bune.

Nu-i mirare, deci, că mai târziu, când a bătut ceasul mântuirii, Săcădățenii au înțeles glasul vremii și au fost la culmea chemării.

Când a fost primirea generalului francez Berthelot la sfârșitul anului 1918 în Sibiiu, Săcădățenii au venit ca la nuntă. Ceată ca a lor mai rar. Călărași mai sprinteni, fete și neveste mai frumoase, anevioie de întâlnit. Streinii, cari nu cunoșteau portul vechiu din Săcădate, întrebau uimiți de nevestele noastre: »Sunteți toate mirese, dragă, de sunteți așa de podobite?«

În galantarele fotografiilor și în vitrinele prăvăliilor mai de seamă din Sibiiu vedeai multă vreme chipul nuntașilor din Săcădate.

Și tot așa s'au înfățișat și mai târziu, în Maiu 1919, la venirea regelui și a reginei.

Corul părintelui Dragomir s'a dus și la Blaj întru întâmpinarea regelui și a concertat acolo, iar femeile din Săcădate, drept prinos de recunoștință și iubire, au dat Maestății Sale, Reginei Maria, un costum frumos din Săcădate, lucrat anume cu prilejul acesta.

În acelaș an au semnat la împrumutul cel dintâi al noului stat românesc aproape o jumătate de milion de coroane. Toate gazetele au adus cu laudă știrea aceasta.

Văzându-se acum stăpâni la ei acasă, nu și-au pierdut mințile ca Ungurii; nu s'au înfumurat și nu și-au răsbunat, deși ar fi avut pentru ce. Ei n'au înțeles să fie din asupriți asupritori, cum s'a spus și la istorica adunare dela Alba-Iulia, ținută la 1 Decembrie 1918, care a proclamat unirea cu țara mamă, unde și Săcădatea și-a avut reprezentanții ei.

Ca dovadă, despre felul cum ține minte Românul și cum își știe el răsbună, fie următoarea întâmplare:

Murind popa cel unguresc Adriani în acest războiu și rămânând biata văduvă cu o spuză de copii mici după el, zadarnic s'a rugat de Ungurii ei s'o primească careva în casa lui, pânăce-și va face și ea vre-un rost undeva, în altă parte. Nici unul n'ă vrut să audă de așa ceva, deși sunt între ei și câțiva bogătași: unul proprietar de mașini de împlătit și treierat, altul bancher și prăvălier, și așa mai departe. Câtva timp au suferit-o să stea cu copiii în locuința căplanului. Pe urmă au dat-o afară și de aici, sub cuvânt că vreau să facă școală ungurească în casa aceea.

Și nu s'a găsit nimeni între ei, să miluească pe văduva preotului lor, rămasă de izbeliște. — Numai nevasta unui Român, dus de multă vreme la America, și obișnuită cu amarul văduviei și-a făcut milă cu ea și a cuprins-o întru ale sale, dându-i adăpost pânăce s'a putut muta pe alte meleaguri. Intrebau unii și alții pe Româncea aceasta:

— Bine, soro, cum se face că dai

adăpost în casa ta nevestei celui mai mare dușman al neamului tău?

Ea răspunde cu cuvintele Scripturii:
— Mai fericit este a da decât a lua!

III.

Așa sunt Românii și Româncele din Săcădate: buni la inimă și harnici.

Când e de prăsnuit prăsnuesc, când e de lucrat lucră.

Fac și clăci. Adică, după-și isprăvesc lucrul lor de câmp, uneori și mai curând, din toată casa merge cineva, mai cu seamă tinerime, la lucru la părintele ori și la alți fruntași cari strâng clacă și într'o zi îl dau gata. Seara se aduce cununa sau crucea de grâu, frumos împletită din spice, numită și buzdugan. Purtătorul cununei, de regulă băiat, e stropit cu apă de toți trecătorii în semn de binecuvântare și rodnicie. Stropirea e destul de sănătoasă, căci purtătorul ajuns acasă e leorcă: țuruie apa din el. Pe drum fetele cântă frumosul cântec bătrânesc:

*Dealul Mohului,
Umbra snopului,
Cine se umbrește?
Sora soarelui*

Cu a vântului.

*Ele se 'ntrebară,
Care sunt mai mare?*

Sora soarelui

Din graiu își grăia:

— Dar eu sunt mai mare,

Că frate-mio-i soare.

El când se pornește,

Lumea o 'ncălzește.

Sora vântului

Din graiu își grăia:

— Ba eu sunt mai mare,

Că frate-mio-i vânt

Mare pe pământ.

El când se pornește,

Lumea răcorește.

Intrând în casa stăpânului care a strâns
claca, încunjură masa cântând:

Stăpână, stăpână,

Gată cina bine,

Căci cununa-ți vine.

Cunună de flori.

Cu secerători.

Tu stăpânul nost'

Să fii sănătos.

Mulți ani să trăești

Și să stăpânești.

Unii sunt atât de harnici, încât li se pare prea puțin lucrul ce-l pot face acasă, și se duc nu numai peste munți în »țară« ori chiar în Moldova și Basarabia, ci și în America. Adevărat, că le vine cu mare jale despărțirea de casa părintească turoara. E în de obște cunoscut versul:

*Cine-a scornit jalele?
Miser cu vapoarele!
Că încarcă sute-mii,
Câtă-i frunz'Americii;
Acolo-s fabrici de fer,
Mulți voinici în ele pier.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Chiar și după ce sosesc în pace dincolo de ocean, în lumea cea nouă, nu pot uita cu una cu două pe cei de acasă.

În toate scrisorile din America poți citi:

*In Americ' ar fi bine,
Da prea multă jale-ți vine;
In America n'ar fi rău,
Da te mănca dorul greu.*

Și cum să nu-i mănca dorul și să nu-i apese jalea, când primesc de acasă scrisori care de care mai mișcătoare.

Iată ce scrie o soră fratelui ei, dus în

America, despre bătrânul lor tată, rămas acasă să poarte singur tot greul economiei:

*Frunză verde de mătasă,
Gândește-te frate-acasă
Cum să tragă taica coasă,
Că-i bătrân și nu mai poate;
Tremură-i deștele toate.
E bătrân și nu zărește,
Bate coasa, dă pe dește:
Cioc în dește, cioc pe coasă,
Coasa 'n gură e tot groasă.
Pleacă cu coasa pe cale,
Puțină putere are,
Sede 'n loc, se odihnește,
Tot la tine se gândește . . .
Cum, Doamne, să poți lucra
Ziua, noaptea, tot una,
Serbători de-aseenea!*

Poate să rămână vre-un ochiu nemuiat de lacrimi, cetind astfel de răvașe, pline de dragoste fiească, pentru bătrânul tată? Și poate oare să mai rămână în streinătate un tânăr Român, care primește de acasă o astfel de înștiințare?

E și mai înduioșător felul cum chiamă

acasă un băețel din Săcădate, de abia nouă (9) anișori, pe tatăl său dus în America de multă vreme:

*De când tata nost' s'a dus,
Negură 'n curte s'a pus;
Și pe pari și pe nuiele,
Și pe fața mamei mele;
Și pe parii gardului,
Și pe fața fratelui.
— Ridică, Doamne, ceața,
Să vin' acasă tata;
Ridică ceața frumos,
Să se 'ntoarcă sănătos.
Aastă mica poezie
E dela Aurel Prie.*

Firește, că inima tatălui său din America n'a rămas neatinsă de aceste mișcătoare cuvinte ale copilașului și cât ce s'a deschis linia între Europa și America, întreruptă din pricina războiului, a venit și el, ca atâția alții, îndărăt la familia sa, dând mulțumită lui Dumnezeu că l-a ajutat să umble cu bine și să-și poată vedea de aici înainte de rosturile gospodăriei sale într'o țară românească liberă.

Un singur cusur are Săcădatea. Stă rău de lemne. Nu se găsesc păduri destule pe hotarul ei. Abia poate înciripă lemne de foc, necum de cele de lucru. Cine vrea să clădească, trebuie să-și vadă întâiu de lemne în unul din satele delă poalele munților (Porumbac, Avrig, Racovița ori Șebeș).

Așa se vede, că și mai de mult a fost lipsă de păduri în comuna aceasta, de aceea un strămoș al nostru, Ion Gheorghe din Gherghelaue, a plantat el însuș și a apărut de stricăciunile oamenilor și a vitelor pădurea care și astăzi îi poartă numele: pădurea lui Ion Gheorghe.

Dar Românii din Săcădate își dau seama, cum ar trebui să-și dea fiecare om, că se face o stricăciune împăratului-codru și numai prin aceea că i se rupe o cren-guță verde din coroana lui; de aceea se roagă de iertare precum urmează:

*Codrule, Măria Ta,
Te rog nu te supără,
Că ce-mi iau o creangă mie,
Ca s'o pun în pălărie.
Tu ești mare și bogat,
Pentr'o creangă nu-i păcat;*

*Ești bogat și primitor,
Le dai daruri tuturor.
Zărilor le dai sălaș,
Cuiburi puilor golași,
Dai-le la căprioare
Apă din limpezi izvoare;
La copii le dai frăguțe
Roșioare și drăguțe.*

Abia cred să se afle la noi Românii multe versuri, cari să se poată măsura cu acesta, în ce privește dragostea țeranului nostru pentru pădure. O dovadă mai mult, că codru-i frate cu Românul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

IV.

Am zis că știu Săcădățenii și prăsnui, când e de prăsnuit. Și o să vă încredințați că e așa, precum vă spun. Nunți ca în Săcădate mai rar.

Și aiurea »goghesc« pe mireasă, cum se zice, și o fac să-și ia ziua bună dela tată dela mumă, dela frați, dela surori, dela grădina cu flori, — dar poate că nu o știu podobi așa de frumos ca la noi.

Cu flori roșii pe cap și la urechi, în formă de cunună, cu iie știpuită și înflo-

rită, cu rochie albă încrețită, cu crătință mare neagră bogat înflorată dinainte, numită »perpetă«, coperită și cu un șorț alb de giulgiu străveziu, chiar cum zice cântecul:

*Da ieși soacră mare-afară
 Și te uită'n sus și'n jos -
 Mai tare spre răsărit,
 Că vine-un car podobit.
 În mijlocul carului
 Este-o curea țintuită.
 Dar nu-i curea țintuită,
 Că-i noru-ta podobită.*

Ales când e vre-o nuntă de oameni fruntași. Apoi să vezi ospăț, cântece și veselie. Curat vorba lordăchioaiei celei bătrâne la nunta nepotului ei, însurat cu cea mai frumoasă și mai bogată fată din sat:

*Ține, Doamne, ce ne-ai dat,
 C'am ales ce-am vrut din sat:
 O fată de om bogat.*

Femeile, în deosebi sunt la largul lor. Cântecele, jocul și femeile! Treime nedes-părțită.

Nu voiui uită pe fina Podii care, vă-

zând veselia cea mare a nuntașilor —
intrară și popii în horă — strigă:

*Vai de mine, ce potop,
Că joacă și popi și tot!*

Și cântă și strigă, nu pentrucă ar fi
amețite de beutură, ci fiindcă sunt încre-
dințate că faptul cel mai serbătoresc din
vieața omului, nunta nu se poate închipui
fără cântec și voie bună:

*Și nu strig că sunt beută,
D'asa se cade la nuntă.*

Mai cu seamă dacă e ceva ori cineva
de atins, Săcădățenele sunt meștere mari.
O vecină, măritată după un văduvoiu,
cu care trăia rău, la o nuntă se răzbună,
strigându-i bărbatului dela inimă:

*Decât după văduvoiu,
Mai bin' cu capu'n noroiu;
Că de noroiu te-i spălă,
De văduvoiu nu-i scăpă.*

Sunt vesele cu astfel de prilejuri nu
numai tinerele, ci și bătrânele care, sim-
țindu-se cu un picior în groapă, știu poate
că mai mult n'au să se nuntească.

Mama cea bătrână a dascălului Lupii chiui și ea la nunta feciorului celui mai mic:

*Floriți flori, nu mai floriți,
Că mii nu-mi mai ttebuiți!*

De zestre li se dă tinerelor părechi, pe lângă partea cuvenită de moșie, câte-o păreche de boi, vacă ori bivoliță fătată, cai, oi ș. a. și câte-o vorbă înțeleaptă pe care o țin minte oamenii din neam în neam.

Iată, ce povețe dă Onea Gheorghii Lupii din Gherghelaue, care a măritat șapte fete și e strămoșul atâtoră din familiile săcădățene de astăzi. El zicea fetelor și nepoatelor sale:

Dragile mele, nu vă bucurați de averea altora; vă bucurați de a voastră; că de pe calul altuia curând te dai jos.

Paserea se ridică și sboară cu două aripi. Și voi cu aceste două aripi vă veți ridica: cu munca și cruțarea voastră. Când cruțați, cruțați la gura sacului, că la fund ați cruțat, dar nu-ți mai aveà ce. Mai multe Marți, decât cârnați. Și pe zi

de trei ori te duci în cămara cu slănină și la lada cu făină.

Feriți-vă de omul risipitor! E ca peștele. Ori câtă apă ar înghiți, toată o dă pe urechi afară.

Asemenea și de cel slab! Mai bine cu om de ispravă la pagubă, decât cu unul de nimic la câștig. Decât să ai de a face cu omul slab, mai bine taie-ți sumanul, chiar de șede pe sumanul tău, dar să nu-i zici: Dă-te încolo! Că sunt unii așa de uricioși, de nici nuca să nu le-o iei din mână. Și apoi vorba ceea:

BC Bate dracu, ori nu-l bate,

Că la cruce

Nu li-i duce;

Om de pace

Nu li-i face.

Nu e bun în lume să ajungă cât cinstea omului. Nu-i frumoasă boeria, ci-i frumoasă omenia; că bani sunt și la Țigani.

Altfel nime nu poate fi deplin în lumea asta. Cine vrea să scape de necazuri, trebuie să iasă din lume. Și în lumea cealaltă se zice că este o pâne și slănină, undeva dincolo de vămile văzduhului,

pe care o vor mânca ceice în lumea asta nu se tânguesc de însurat ori de măritat, ori ceice pot să doarmă trei zile și trei nopți după olaltă. Pânea și slămina aceea și astăzi sunt neatînse. Lucru de sine înțeles. Necazurile sunt doară pe oameni, nu pe dealuri.

Așa glăsuiă bătrânul Onea Gheorghii Lupii din Gherghelaue.

V.

După nuntă ce poate să urmeze, decât botezul?

Când naște o femeie din Săcădate, rudele și vecinele îi aduc »plocon«: mâncare bună și ușoară, deoarece ea, fiind lăuză, nu-și poate pregăti de mâncare.

E atâta gingășie în felul cum își adorm mamele din Săcădate copilașii. Ele cântă:

*Haida somn,
De mi-l adormi,
Și tu curcă
De mi-l culcă,
Și tu rață,
De-l ia'n brață
Până către dimineață!*

Să le tot auzi luluind la leagăn!

Fiindcă a umplut Dumnezeu lumea cu ce a putut, și cu buni și cu răi, așa și în Săcădate, pe lângă oameni de treabă au fost și sunt și de nimic. Nu-i pădure fără uscături, nici sat fără stârpituri.

Unul, nu știu care va fi fost, se duce la târgul Sibiiului să-și cumpere iapă și a cumpărat cal, căci a uitat să-l caute sub coadă.

Altul ia pe tată-so în spinare să-l treacă peste râu, dar îl lasă la mijlocul râului jos, zicând: »Stăi, tetea nost' să odihnim!« Și au odihnit bine că l-a lăsat în mijlocul apei. Altădată, tot acela ca să păcălească pe ai lor cari dormiau iarna în casă, iar el jos pe podile în cojoc, lăsă ușile și fereștile troiană pe un ger cumplit la Bobotează, iar el se duse în șop să se culce în fân. Când se trezesc ai lor, promoroaca de o palmă în casă și pe paturile lor.

Gheorghe al Podii, om foarte ciudat, vorbiă tot în versuri. Când mergea la crâjmă, bătea în masă cu degetul și chema crâjmărița, zicându-i:

*Ei drăguță crâjmărească,
De m'ar ascultă și-acasă,
Cum m'ascuți Mata pe mine,
Doamne, cât ar fi de bine!*

Tot el, petrecându-și odată cu un prieten dela Iași, la urmă acesta nu voi să plătească și toată petrecania rămase în socoteala lui. El plăti, dar îi zise:

*Dacă ești din Iași,
Nu fii nevoiaș.*

Altă dată:

*Ieșanul,
Țiganul, Central University Library Cluj
Când te duci,
Să-i duci;
Când îți vine să-i dai,
Și nici o omenie n'ai.*

Femeilor, pe care le vedeà stând guri-căscate pe la porți, le ziceà:

*Ce stai la vraniță,
Ca o talaniță?*

Dar cât erà de poznaș, odată erà s'o pățească și el. Se duse anume la Sașii din Cașolt, și se legă, că el le mută bi-

serica din deal în vale, în mijlocul satului, cum doresc ei. Se și apucă s'o lege bine în toate încheieturile. Când fu gata, le-a zis: »Acum ajutați-mi s'o iau în spinare, să v'o duc.« Sașii au tăbărit pe el să-l omoare, nu alta. Abia a scăpat, ca prin pene, în învălmășeala bății.

Altădată avu de furcă cu niște Jidovi din Sibiiu, cari spuneau că Românii sunt așa de hoți, încât îl fură și pe Hristos, Dumnezeuul lor. Gheorghe al Podii le răspunse: »Românii l-au furat pe Hristos și-l au. Jidanii nu l-au furat și nu-l au«. Odată o păți altfel. Ducându-se în Avrig la biserică, se apucă să cetească Apostolul, dar nu știà ceti. Tot ziceà deci: »Fra-ți-lor! fra-ți-lor! fra-ți-lor!« Popa găta cu cădelnițatul și trecând pe lângă el, îi zise în batjocură: »Mai zi și Surorilor! că fraților! ai zis destul.«

Altmintrelea oricât erà de chefliu și nărăvos, erà harnic; când se puneà pe lucru cu tot dinadinsul lucrà cât șapte. Și-a și așezat foarte bine aproape toți copiii. Curat vorba din cântecul lui:

*Podea bea, Podea se'mbată,
Podea face căsi de peatră.*

VI.

Dar apoi fețele bisericești!

Mai rar găsești oameni să știe atâtea vorbe cu tâlc ca Săcădățenii noștri!

Săracul popa Vasile Mănărăzeanul cel cu barba lungă și albă ca un caier, nu în zadar a păstorit 50 de ani, un veac de om, în Săcădate, — a și rămas de pomină.

Ci că odată s'ar fi luat la întrecere: crâsnicul, cantorul și popa. Care va ști potrivì mai bine cuvintele Scripturii, acela să mânce un ou de găscă fiert.

Crâsnicul luă oul și-l puse în apă să se fiarbă, zicând: »Al Domnului e pământul și plinirea lui!«

Cantorul, dacă văzù că a fiert, îl scoase grăind: »Lazare, ieși afară!«

Popa, dacă-l văzù curățit gata, zise: »Vino, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă peste multe te voiu pune, intră întru bucuria Domnului tău!« și cu acestea îi dete gât.

Crâsnicul și cantorul păcăliți, cugetară să se răsbune.

Aducându-li-se la o feștanie ciorbă fierbinte, gustă mai întâiu crâsnicul care,

frigându-și limba și buzele, de-abia putu îngână: »Sus e cerul!«

Cantorul, fript și el: »Largă-i lumea!«

Arzându-se după ei și popa, adaose: »Largă-i lumea și plină de mișei! De aceea văzând Dumnezeu răutatea oamenilor, cu foc și pucioasă i-a prăpădit pe ei!« și luând popa blidul cu ciorba fierbinte, făcù buf! cu el în capul lor.

Când murì popa Vasile, proroci că la vremea cea mai de apoi, va fi judecata domnilor ca și a copiilor și paseri cu cioc de fier ne vor pustii.

După popa Vasile, venì Cuteanul, tribun în 1848.

Ca popă tânăr nu prea ținea postul. Săcădățenii se duseră la vlădica Lemeni din Blaj, pe care-l cunoșteau de când a venit la ei să le sfințească biserica, și-l pârîră că le strică legea, mâncând de dulce.

Săcădățenii naibii, neîncrezători, au intrat și în bucătăria vlădicului să vadă, ce mânâncă el în postul Paștilor. Noroc, că au găsit niște pești pregătiți în oleu,

altfel cine știe cum îl blagosloviau și pe vlădica.

Dar și ceilalți ai bisericei au fost oameni cu glagorie în cap!

Când a zis Pavel Ștefan către crâsnicul Dăniloiu, care a făcut și o fundație de patru sute de zloți la Blaj, bani mulți pe vremea aceea: »Taci măi! că aprinde și stinge oricine poate!« și-l necăjiă cu întrebări ca acestea: »Cum a putut sătura Isus în pustie 5000 de oameni cu 5 pâni și 2 pești?« el i-a răspuns, cu vârf și îndesat, precum urmează: »S'au săturat oamenii ușor, că peștii au fost din mare, nu din Olt și erau cât casele de mari, nu cât mâna. Și apoi n'a trebuit să mânânce toți pește. Cari au fost mai proști, ca tine bună oară, mâncau și iarbă.«

VII.

Și dacă știi munci, prășnui și fi veseli, când trebie știi și jeli. Așa e vieța asta:

*Dar a lăsat Dumnezeu,
După bine vine rău.*

Morții îi scaldă, îi îmbracă frumos ca pentru cea din urmă cale, le pun lumânarea cu care mor în mână și banul de vamă, țin priveghiu și a treia zi îl îngroapă.

Celor tineri, sub 40 de ani, le cântă »cântecul cel mare«, un bocet de toată frumuseța, și-i tămăiază timp de șase săptămâni la mormânt, căci e credința că sufletul în acest timp rătăcește pe fața pământului și prin tămâie se curăță de păcate.

Obiceiurile acestea mai mult sau mai puțin sunt și în alte sate, dar în puține vor fi bocete mai frumoase ca în Săcădate.

Fiecare femeie atunci arată ce poate, când are să se tângue după cineva.

Sunt unele care se potrivesc la toți, de aceea le cunoaște multă lume. De pildă:

*Pământule,
Negrule,
Câți oameni ai mai mâncat
Și tot nu te-ai săturat!
Câte căciuli voinicești,
Câte cârpe nevestești
Și tot nu te mai albești!*

*Pământule,
Negrule,
Lacăt ai,
Dar cheie n'ai,
Că pe cine îmi încui,
Indărăt nu-l mai descui.*

Mai frumoase și mai mișcătoare sunt cele anume potrivite prilejului. Și Săcădățenele sunt maestre în potrivirea cântecelor de jale după întâmplare.

Iată, cum se cântă o soră după sori-oara ei moartă, pe urma căreia a rămas copil mic:

*Soro, cum te-ai îndurat
Și copilul ți-ai lăsat?
Că copilul fără mumă
E floare-atinsă de brumă.*

Altul după un flăcău bogat, singurul la părinți, mort în floarea tinereței:

*Din trei curți cu căsi de peatră
Nici una nu ți-a plăcut,
De tu din brad ți-ai făcut?
Bradule,
Molidule,*

*De ce n'ai rămas la munte,
 De-ai venit aici în curte,
 În curte, dac'ai intrat,
 De ce nu ne-ai întrebat,
 Că noi n'am avut de dat,
 Ci te-am fi îndereptat,
 Să te fi dus în vecini,
 Că găsiai destui bătrâni
 Și să te fi dus în lume
 La copiii fără mume.*

Nu numai după cei tineri se bocesc așa frumos, ci și după bătrânii și bătrânele vrednice. Par'că și din felul cum se bocesc simți că părul cărunt în sine nu-i mare lucru; vrednicie este a-l ști purtă.

Ascultați, cum se jelue o nepoată după mamă-sa bătrână («tâna» cum i se zice), care a crescut-o pe ea și pe frații ei:

*Tâna mea, tână la toți,
 La copii și la nepoți,
 C'atâta ne-ai mai grijit
 Și pe toți ne-ai fericit!
 Tâno, de te-i întâlni
 Cu părinții și-i grăi,
 Să le spui tâno așa
 Cum trăesc eu acușa.*

De când s'a mobilizat,
 Cu apă nu m'am spălat,
 Numa 'n lacrimi m'am scăldat.
 Roagă-te de clopotar
 Să tragă clopotul tare,
 Să meargă sunetul mare,
 S'audă și frații mei,
 Dragii nepoții tăi,
 Să vină, tâno, și ei.

La urmă își agrăește frații, înștiințându-i despre moartea mamei lor bătrâne:

— *Fraților de-ți auzi*

Și veste vă va veni,

Puneți-vă șapca jos,

Jeliți pe tâna frumos!

In așa sat, și cu astfel de oameni, chiar dacă ai trăi 90 de ani ca mătușa Rachila Istode, ori chiar dacă ai ajunge vrâsta biblică alui Metusalem, încă ți-ar plăcea să tot trăiești, și când ai muri, ți s'ar părea că întreagă viața ta a fost numai un vis, — un vis frumos de paradis.

* * *

Și acum, cetitori dumneavoastră, cari veți fi avut răbdarea să urmăriți toate câte v'am înșirat eu aici într'o clipă de răgaz:

*Mă închin de sănătate
Dela noi din Săcădate.*

Ioan Georgescu.

BCU-Cluj / Central University Library Cluj

Dela „Asociațiune“.

Ce a făcut „Asociațiunea“ până acum ?

Fiindcă multă lume nu cunoaște faptele de până acum ale însoțirii noastre, le înșirăm pe scurt în următoarele:

În cei 60 de ani, de când ființează, »Asociațiunea« noastră a ajutat peste 500 de cărțurari români cu suma de 156.400 cor. Invățăceilor de meserii și negoț, aproape tot atât de număroși și ei (500) le-a dat ajutoare de 27.460 cor. Școlilor românești, fără deosebire de lege (unite ori neunite) 27.400 cor. Școala civilă de fete din Sibiiu, prefăcută acum în liceu de fete a susținut-o până în anul 1918/1919 cheltuind cu ea 226.358 cor. Pentru lucrări de învățătură mai înaltă a dat 100.000 cor. **In total: 538.218 coroane.**

Biblioteci populare a înființat până acum 1500, în aproape tot atâtea comune românești,

înzestrându-le cu 100,000 de cărți, și mai are gata alte 2000 de biblioteci pentru tot atâtea sate românești. Unde nu sunt biblioteci cu cărți românești, să se adune oamenii într'o agentură a Asociațiunii (5 inși pot face o agentură!) și să ceară prin directorul despărțământului o bibliotecă dela Asociațiunea din Sibiiu și li se va trimite numai decât. Are apoi în centrele despărțământelor, mai cu seamă la orașe, biblioteci mai mari («regionale»), iar la Sibiiu o bibliotecă mare centrală.

În Săliște lângă Sibiiu, în Hațeg și Lugoj are și muzee, iar în Bran lângă Brașov s'au adunat bani pentru întemeierea unui muzeu regional. La Sibiiu e muzeul central al Asociațiunii cu aproape 100.000 de obiecte.

Prelegeri populare a ținut în satele noastre 21.480, iar conferințe pentru cărturarii, cari i-am avut în orașele puține, stăpânite de noi până acum, 2154.

Șezători literare (cu cetiri, cântări, teatru și altele) 47.

Cursuri pentru analfabeți (cei ce nu știu ceti și scrie) a ținut cu ajutorul preoților și învățătorilor în 233 de sate și a învățat carte pe 15.989 de persoane, răsplătind osteneala domnilor învățători și preoți cu câte 50 cor.

Bănci populare și cooperative a înființat până în 1914 (înainte de războiu) 44, iar de atunci încoace a trimis în zeci și sute de locuri Statute și Indrumări, tipărite pe cheltuiala marelui nostru binefăcător, *Vasile Stroescu*, din cari au putut oamenii să vadă, cum trebuie făcute și conduse cooperativele.

A tipărit cărți de învățătură și petrecere, călindare ș. a. în 1,091.000 de exemplare, cari parte s'au vândut ieftin, parte s'au dat în cinste (gratuit) ostașilor noștri la fronturi, ca să le mai treacă de urît și să prindă gust de citit.

Scoate de 51 de ani o revistă («Transilvania»), în care scriu cei mai de seamă oameni ai noștri de pretutindeni. Cine vrea să urmărească cu deamănuntul tot ce face Asociațiunea, n'are decât să aboneze această revistă. Costul abonamentului pe 1920 e 50 lei.

A mai tipărit ea și alte cărți bune și folositoare (dicționare, cărți de istoria Românilor, o bibliotecă a tineretului, cea dintâiu enciclopedie românească ș. a.)

Cine a întemeiat „Asociațiunea“ și cu ce scop?

Asociațiunea au întemeiat-o la 1861 mitropolii noștri de fericită amintire Andreiu Șaguna

și Alexandru Sterca Șuluțiu, cu ajutorul fruntașilor români de atunci: Timoteiu Cipariu, învățatul canonic dela Blaj; Gheorghe Barițiu, cel dintâiu gazetar la noi Românii ardeleni; cavalerul Ion Pușcariu; baronul Vasile Pop; consilierul Iacob Bologa ș. a. cu scopul de a înfrăți pe toți Românii sub steagul limbei și culturai. Asociațiunea a fost și este atât a uniților, cât și a neuniților; atât a cărturarilor cât și a necărturarilor; a meseriașilor și neguțătorilor tot atât cât și a țaranilor. Ea înfrățește pe toți Românii de o potrivă prin limbă și cultură.

Din ce se susține „Asociațiunea“?

Asociațiunea se susține din taxele membrilor și din ajutoarele binefăcătorilor ei. Taxele de membrii sunt următoarele:

membru fondator al Casei Naționale	
odată pentru totdeauna	1000 Lei,
membru fondator al Asociațiunei	
odată pentru totdeauna	400 Lei,
membru pe viață al Asociațiunei,	
odată pentru totdeauna	200 Lei,
membru activ al Asociațiunei, anual .	10 Lei,
membru ajutător al Asociațiunei, anual	2 Lei.

Amintim aci și numele binefăcătorilor din urmă ai Asociațiunei, rămânând să tipărim mai târziu o cărticică întreagă întru pomenirea lor.

La începutul lui Martie 1920 a murit în Sibiiu domnișoara *Tereza Pipoș*, care a fost membră a Asociațiunei de un lung șir de ani. Desfăcându-se testamentul ei, s'a aflat că o parte din avere o lasă Asociațiunei spre scopuri culturale. Partea lăsată Asociațiunei e prețuită la 100.000 cor.

În 10 Aprilie 1920 a murit în Pireu, portul Atenei (Grecia) medicul dela serviciul maritim român *Dr. Cornel Păcuraru-Bianu*, care întreagă averea și-a lăsat-o pentru scopuri culturale românești. Și anume, Academiei Române din București, celui mai înalt așezământ cultural românesc i-a testat o moșie în județul Constanța (Dobrogea) de 148 hectare, iar Asociațiunei noastre ceaaltă parte de avere: o casă în Cernavoda, un loc de zidit în București și mai multe acții. Partea lăsată Acociațiunei se prețuește la 250.000 Lei.

Al treilea mare binefăcător al nostru a fost *Adam Buda de Galați*, Ungur de fel din Rea de lângă Hașeg, care timp de 65 de ani a adunat cu o rară sârguință și pricepere tot felul de pietre, paseri, fluturi, animale nu numai din păr-

file noastre, ci și din streinătate: dela marea ghețoasă de nord, din Egipt și Palestina. Casa lui eră un adevărat muzeu. Veneau streini din mari depărtări să vadă ce a adunat el. Germanii l-au îmbiat cu 100.000 de mărci pentru muzeu. El, aducându-și aminte că viața întreagă a trăit și muncit tot între Români și că și în vinele lui curge sânge românesc dela strămoșii lui, odinioară Români, a vândut muzeul Asociațiunei noastre pentru 50.000 cor. Din această sumă el a primit numai jumătate (25.000 cor.), iar cu cealaltă jumătate a făcut un fond, din venitele căruia an de an să se sporească muzeul Asociațiunei.

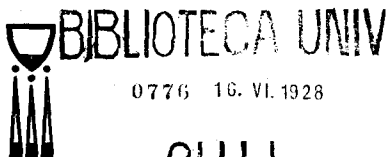
Vedem dar că tot mai sunt inimi bune și darnice și în zilele noastre!

Ce va face „Asociațiunea“ în viitor?

Răspunsul e scurt: ce a făcut și până acum și pe deasupra va cercă să ridice în fiecare comună românească câte o casă națională, în care să se adăpostească biblioteca poporală, banca, cooperativa sătească, unde să se așeze uneltele agricole folosite de săteni în comun (diferite mașini mai mari), unde să fie o sală mai mare pentru teatre, șezători și alte adunări populare. Asociațiunea dă loc de zidit în fiecare

sat, planuri de zidire, arhitecți și 10 la sută din cheltuielile de zidire, rămânând ca celelalte să le facă comuna. Va aranja apoi și în viitor tot felul de expoziții și întreceri: de porturi și jocuri naționale (etnografice), de agricultură, grădinărit, pomărit, de copii, de meserii, de negoț ș. a. În orașe și în locurile istorice mai însemnate va ridica monumente care să amintească urmașilor de vrednicia înaintașilor (la Șelimbăr, la Alba-Iulia, la Turda, la Cluj și aiurea). Va ține și de aici înainte prelegeri pentru popor, va înființa bănci, cooperative ș. a. Va tipări cărți bune și folositoare, cu care va îmbogăți an de an bibliotecile noastre sătești.

Asociațiunea a lucrat până acum în Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș și întreg pământul acesta l-a împărțit în cercuri sau despărțăminte, în frunte cu câte un director, iar despărțămintele în comune sau agenturi. Unde sunt 5 membri ai Asociațiunei, se poate forma o agentură.

BIBLIOTECA UNIV

0776 16. VI. 1928

CLUJ

Banca Centrală

pentru industrie și comerț, societate pe acții

Cluj, Str. Regina Maria 6

|| **FILIALA SIBIIU** ||
Strada Cisanădiei Nr. 7, Etaj II.

Capitalul societar urcat la:

Cor. 100,000.000

Primește depuneri spre fructificare

și bonifică începând cu 1. Iulie a. c.:

în *Cont-Curent* . . . . . **3 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$** Netto
pe *libel de depunere* . . . . . **4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{0}$** "

conform condițiilor în vigoare.

Cumpără și vinde efectiv

Mărci, Dollari, Lire ital., Franci, precum și alte valute

Importează și exportează

tot felul de mărfuri, produse economice și industriale.

Reface, naționalizează și întemeiază

tot felul de întreprinderi industriale de prima importanță.

Organizează și îndrumă

desvoltarea vieții noastre economice-comerciale și financiare în o alvie sănătoasă și națională.

BANCA CENTRALĂ

pentru industrie și comerț, societate pe acții

precum și filialele aceleia formează piatra fundamentală a vieții noastre economice-comerciale și financiare moderne, — după desrobirea milenară, — deci merită și trebuie sprijinită din partea tuturor românilor de bine.

25. Poezii populare de *Enea Hodoș*.
26. Inceputul neamului românesc de *Dr. Ioan Lupăș*.
27. Comuna „Viitorul” de *Romul Simu*.
- ✕ 28. Povestiri de *Ioan Pop-Reteganul*.
29. *Vasile Alecsandri*: Poezii alese.
30. Ionel, Principii morale și creștinești de educațiune.
Cartea VI de *V. Gr. Borgovanu*.
31. O seamă de cuvinte de *Octavian Goga*.
32. Cum să trăim? de *Aurel R. Dobrescu*.
33. Tichindeal, Asachi, Donici, cu prefață de *Il. Chendi*.
- ✕ 34. Nutrețul măiestrit sau cele mai bune plante de nutreț de *Ioan F. Negruțiu*.
35. Din putere proprie de *N. Petra-Petrescu*.
36. Floarea soarelui. Legendă în versuri de *Ștefan Cacoveanu*.
37. Poezii de *Octavian Goga*.
- ✕ 38. *Dr. Ioan Lupăș*: De demult.
- ✕ 39. *Ștefan Cacoveanu*: Floarea soarelui. Legendă în versuri.
40. Din viața sfinților. *Vieța Sf. Ioan Gură de aur*.
- 41, 42. *Ion Creangă*: Povestea lui Harap alb.
- ✕ 43. *Aurel Cosciuc*: Lucrarea pământului. Cluj
44. *Vasile Alecsandri*: Căntece din bătrâni.
- ✕ 45. *Ioan Pop-Reteganul*: Povestiri din viața țăranilor.
46. 47. Alexandria sau povestea lui Alexandru Macedon.
48. Calendar pe anul 1912.
49. *Petre Ispirescu*: Ercule.
50. *Dr. Aurel Dobrescu*: Cum să trăim?
51. *P. Dulfu*: Din isprăvile lui Păcală.
52. *Romul Simu*: Comuna „Viitorul”.
- ✕ 53. *N. Iosif*: Creșterea pomilor.
54. *N. Petra-Petrescu*: Povestiri.
- ✕ 55. *J. F. Negruțiu*: Nutrețul măiestrit.
- ✕ 56. *V. Onițiu*: În sat la Tânguești.
57. Călăuza creștinului la biserică.
58. *Ion Creangă*: Stan Pățitul.
59. Calendarul „Asociațiunii” pe 1913.
60. *Dr. Ioan Lupăș*: Vieța unei mame credincioase.
61. *V. Gr. Borgovanu*: Leonard și Gertruda.

62. *P. Dulfu*: Isprăvile lui Păcală.
 63. *Dr. Aurel Dobrescu*: Cum să trăim. Partea II.
 64. *V. Gr. Borgovanu*: Leonard și Gertruda. Partea II.
 65. *V. Alecsandri*: Cântece din bătrâni.
 - 66. *I. P. Reteganul*: Povestiri din viața țăranilor.
 67. *A. Cosciuc*: Ingrășarea sau gunoirea pământului.
 - 68. *I. Burac*: Arghir și Elena.
 69. Carte de rugăciuni.
 70. Calendarul „Asociațiunii” pe anul 1914.
 71. *G. Coșbuc*: Povestea unei coroane de oțel.
 72. *Ioan Slavici*: Popa Tanda.
 73. Emigrarea în America.
 74. *I. Agârbiceanu*: Dela sate.
 ✓ 75. *N. Iosif*: Sfaturi pentru popor.
 76. *Dr. I. U. Jarnik*: Pavel cătană.
 77. *Dr. Iulian Chitul*: Boalele lipicioase.
 ✓ 78. *I. Pop Reteganul*: Povestiri din viața țăranilor.
 79. *Anton Pann*: Povestea vorbii. Partea I.
 80. *Anton Pann*: Povestea vorbii. Partea II.
 81. Calendar pe anul 1915.
 82. ” ” ” 1916.
 83. ” ” ” 1917.
 ✓ 84. ” ” ” 1918.
 ✓ 85. ” ” ” 1919.
 86. *Dr. I. Beu*: Cărticica sănătății.

Tot aici sunt a se aminti cărțile tipărite de „Asociațiune” cu cheitueala marelui Mecenat *Vasile Stroescu*:

87. *V. Alecsandri*: Poezii popul. ale Românilor, Sibiu 1914
 88. *Ioan Creangă*: Amintiri din copilărie.
 89. *Ion Agârbiceanu*: Tușa Oană și în luptă.
 Iar mai înainte:
 90. *Simeon Stoică*: Igiena copilului până la vârsta de 7 ani.
 91. *Simeon Stoică*: Dietetica populară.

